

SKULTUNA KYRKA

Skultunaby 3:1, Skultuna församling, Västerås kommun, Västmanlands län

BESKRIVNING

Kyrkomiljön

Skultuna kyrka ligger väl synlig i Svartåns dalgång, omgiven av vidsträckta, bördiga jordbruksmarker. Denna del av dalgången, från Skultuna mässingsbruk i norr till Skerike kyrka i söder, utgör ett riksintresse för kulturmiljövården.

Digitalfoto Rolf Hammarskiöld

På den angränsande kyrkvallen finns före detta klockargården från 1837 men annars är kyrkobyggnaden idag en solitär i landskapet. Ett tidigare befintligt sockenmagasin har flyttats till gården Hagaberg och ett av kyrkstallarna till Vallby friluftsmuseum i Västerås. Kyrkvallens övriga bebyggelse revs under 1900-talet. Prästgården från 1859 - i privat ägo - ligger vid den gamla landsvägen ca 500 meter norr om kyrkan.

Grundandet av Skultuna mässingsbruk på 1600-talet medförde att socknens centrum försköts norrut, en tendens som förstärktes med 1800- och 1900-talens industrialisering. Därför ligger sockenkyrkan avses, ca 2 km söder om Skultuna samhälle.

Kyrkoanläggningen

Kyrkogården består av tre klart urskiljbara delar: den äldsta närmast runt kyrkan, den norra tillkommen vid utvidgning 1884 och den västra anlagd 1925 i sluttningen mot Svartån. Äldsta kyrkogården omges av en kallmur i gråsten. Ingångarna i öster, söder och norr har murade, putsade grindstolpar med kraftiga järngrindar. Därifrån leder grusgångar runt kyrkan och parallellt med muren. På murens insida runt hela kyrkogården växer lind, ek, ask, lönn och alm. Framför kyrkans västport leder en trappa ned till västra kyrkogården, inhägnad i söder och väster av en tät, mer än två meter hög granhäck. Mot förbipasserande Lillhäradsvägen i norr finns en trappstegsformig mur av granitblock med hällar på krönet. I övergången mellan gamla och västra kyrkogården i nordost är byggt ett kubformigt bårhus med väggar av natursten. På andra sidan om Lillhäradsvägen ligger norra kyrkogården, kantad av höga lindar som ger en skuggig och lummig miljö.

Gravkvarteren är genomgående gräsbevuxna och låga granitvårdar dominerar. Söder om kyrkan finns några mer påkostade, höga gravvårdar med järnstaket. Invid gravkoret i öster finns tre järnhällar som ursprungligen låg inne i kyrkan. Norra kyrkogårdens fyra kvarter kantas av häckar. På västra kyrkogården är ett område reserverat och iordningställt som minneslund. För gräsytorerna finns ett i marken nedgrävt bevattningssystem.

I förgrunden ses bisättningshuset, i den sluttande övergången mellan gamla och västra kyrkogården. I bakgrunden ses lindarna som skuggar norra kyrkogården.
Digitalfoto Rolf Hammarskiöld

Kyrkan består av ett rektangulärt enskeppigt långhus med västtorn och i öster ett smalare kor/gravkor, samt på långhusets norra sida en utbyggd sakristia. Långhusets och sakristians yttre murar består av gråsten, längst upp påmurade med tegel i renässansförband. Kor och torn är helt murade i tegel, liksom kyrkans rundbågiga fönsteröppningar och portvalv.

Kyrkans östra gavel och i dess förlängning Adlerwallska gravkoret
Digitalfoto Svensk Klimatstyrning AB

Ytterväggarna är spritputsade och avfärgade i blekt ockragul nyans. Vidare finns stora slätputsade inslag såsom fönsteromfattningarna, rusticerade hörnkedjor och lisener. Korets fasader är helt i slätputs och rikare smyckade. Långhuset och tornet har sockel av grå stenimiterande cementputs, koret en sockel av rödaktig sandsten i kvaderförband.

Södra sidans kalkstensportal - Till höger om denna sitter ett litet solur.
Digitalfotografier Rolf Hammarskiöld

Fönsterbågarna är av ockragulmålat gjutjärn med antikglas. På södra och västra sidorna finns ingångar med kalkstensportaler skulpterade i nybarock. Dörrarna är av ek, dubbla och snidade i stil med portalerna. Över långhuset är ett enkelt sadeltak, valmat i öster, över sakristian ett tälttak och över koret ett kupoltak, samtliga numera kopparklädda. Tornhuven är likaledes kopparklädd, krönt med en öppen fyrsidig lanternin.

Kyrkorummet och angränsande rum har putsade, enhetligt gråvita väggar. Långhuset täcks av ett högt putsat trätunnvalv, sakristian har ett platt, putsat trätak och vapenhuset ett laserat paneltak. Golven är genomgående av hårdbränt, lackat tegel, lagt vid den senaste stora omgestaltningen 1951 och med en tydlig prägel från denna tid. Detsamma gäller den slutna bänkinredningen, visserligen en traditionell form men detaljutförandet är modernt. Insidorna är lackade, medan utsidorna har en blågrön stänkmålning som fritt anknyter till orgelläktarens och predikstolens färgsättning.

Kyrkorummets
östra del -
Digitalfoto Svensk
Klimatstyrning AB

Predikstolen från 1773 med uppgång och korg i rokokostil står längst fram i långhuset, på den norra sidan, har grön marmorering och förgyllda detaljer. Orgeln har ett verk från 1904 som ombyggdes 1951 och en fasad kvar efter den förra orgeln från 1828-29. Orgelfasadens färgsättning liknar predikstolens. Kyrkorummet blir upplyst av takkronor i mässing från 1600- och 1700-talen, elektrifierade på 1900-talet, lampetter från 1951 samt punktbelysning.

Kort historik

Allmänt antas att platsens första kyrka uppfördes i trä på 1100-talet, då belägen i en bymiljö. Troligen omkring 1300 uppfördes istället den stenkyrka, vars murverk ingår i nuvarande avsevärt större byggnadskropp. Ursprungligen omfattade kyrkan ett långhus som var kortare och lägre än dagens, sakristia i norr och vapenhus i söder. På kyrktomtens nordöstra del fanns en spånklädd klockstapel.

På 1400-talet blev kyrkan valvslagen och dekorerad med kalkmålningar. Svåra sättningar gjorde att murverken på 1620-talet förstärktes med järn, men trots detta tvangs församlingen på 1670-talet riva kyrkorummets murade valv och istället slå ett putsat trätunnvalv. Samtidigt insattes nya fönster och det är troligt att ytterväggarna då blev påmurade till nuvarande höjd.

Byggnadssättningarna fortgick och 1739 gjordes återigen förstärkningsarbeten. Åren 1770-73 fick kyrkobyggnaden sitt nuvarande omfång, då först långhuset förlängdes västerut, västtorn uppfördes och slutligen kor/gravkor i barockstil utbyggdes. Sedan tornet tillkommit revs klockstapeln och troligen även det medeltida vapenhuset mot söder. Därpå följande år nyinreddes kyrkan successivt.

Under första hälften av 1800-talet skedde åter förstärkningsarbeten till följd av byggnadssättningar. Vid omgestaltning 1865-66 fick kyrkorummet öppna bänkrader, nuvarande altarbord i trä och fönsterbågar av tackjärn blev insatta. Korfönstret förstörades till samma storlek som de övriga. År 1890 ersattes yttertakets tidigare spåntäckning med kopparplåt. 1904 fick fasaderna sin alltjämt befintliga spritputs som livas upp av rusticerade lisener och släta fönsteromfattningar, samt kalkstensportaler i nybarockstil. Samtidigt blev kyrkorummets valv och väggar dekorerade i tidens anda, bänkinredningen ekådrades och predikstolen flyttades bakåt i kyrkorummet. Centralvärmepanna eller kalorifer installerades i sakristian, som för detta ändamål breddades mot öster.

Kyrkorummet före 1904
Digital kopia av foto i Västmanlands
läns museums arkiv

Kyrkorummet 1904-1951
Digital kopia av foto i Västmanlands
läns museums arkiv

Vid den senaste stora omgestaltningen 1951 avlägsnades flertalet inslag från 1865-66 och 1904, i syfte att återge kyrkorummet en 1700-talskaraktär. Dekormålningarna överkalkades, slutna bänkinredning byggdes och lackat tegelgolv lades på nya undergolv av betong. Korfönstret krymptes till 1773 års form och storlek. Fasaderna fick behålla 1904 års utseende men färgsättningen dämpades.

Reparationer och underhåll utförda efter 1951 har knappast förändrat kyrkans karaktär eller utseende. Från 1943 och 1987 finns utlåtanden från byggkonsulter med anledning av fortsatta byggnadssättningar, men dessa har hittills inte föranlett någon åtgärd.

Kulturhistorisk karakteristik och bedömning

Skultuna kyrka fick sitt nuvarande omfång 1770-73; de tydligaste uttrycken från denna tid är yttertakets form och korets fasaduppbyggnad. Markanta 1800-talsförändringar är fönsterbågarna av gjutjärn och takets koppartäckning. Renoveringen av långhusets fasader 1904 kom snarare att accentuera byggnadens 1700-talskaraktär, framförallt genom uppsättandet av skulpterade kalkstensportaler.

Kyrkorummet med sitt höga, putsade tunnvalv och kor i förlängningen av östra gaveln bär mest prägel av omgestaltningen 1951. Målet den gången var att avlägsna tillägg från närmast föregående restaureringar och återge interiören det utseende den antogs ha haft omkring 1780. Eftersom få inslag från det dåvarande kyrkorummet återstod blev mycket nyskapat med moderna material. Resultatet av 1951 års strävanden är därför inte särskilt övertygande.

Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- En grundundersökning av kyrkobyggnaden bör göras.
- Kyrkans exteriör i barock/nybarock är välbevarad och kan framhävas ytterligare genom en återgång till 1904 års färgsättning, som alltså kan spåras under fasadputsens och fönstrens nuvarande.
- Predikstolen från 1773 med tillhörande uppgång är en välbevarad rokokoskapelse.
- Orgelfasaden från 1829 har bevarats trots senare förnyelser av orgelverket.
- Beträffande gravvårdar av större kulturhistoriskt värde hänvisas till läns museets kyrkogårdsinventering 1984

Källor och litteratur

Otryckta källor

Västmanlands läns museums arkiv (VLM):

- Kyrkogårdsinventering, redovisad 1984 av Ulla Bergquist
- Äldre fotografier

Västerås stifts arkiv (VS):

- E IV a: 77 b; 1814 års inventariebeskrivning
- E IV b: 101; 1848, 1867 och 1886 års inventariebeskrivningar

Västerås kyrkliga samfällighets arkiv (VKS): Bygghandlingar, fakturor 1974-1997

Litteratur

Ahlberg, Hakon och Björklund, Staffan: Västmanlands kyrkor i ord och bild - Förlag: Staffan Björklund 2000

Berggren, Bonzo: Kyrkorna i Västmanlands län: en presentation i text och bild över samtliga kyrkor tillhörande Svenska kyrkan / utgiven av Västmanlands Nyheter - Västerås 1982.

Edenheim, Ralph: Skultuna kyrka - utgiven av Västerås stifts kyrkoberskrivningskommitté 1980

Erixon, Sigurd: Skultuna bruks historia, del I - Stockholm: Aktiebolaget Gunnar Tisells tekniska förlag 1921

Övriga uppgifter

Inventeringsperiod: 2004-04

Fältinventering: Rolf Hammarskiöld, Västerås stift

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning: Rolf Hammarskiöld, efter samråd med referensgrupp utsedd av Västerås stift

Rapportsammanställning: Rolf Hammarskiöld, Västerås stift

Färdigställd: 2005-05-17

Sammanställning av viktiga händelser för kyrkan, relaterade till källor

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1100-talet	Specifika inventarier - dopfunt	Kyrkans dopfunt i sandsten har daterats till 1100-talet, något som indikerar att nuvarande kyrkobyggnad haft en föregångare, troligen i trä. (Dopfunten har på sin skadade skål rester av ornamentik i form av en ringkedja och på foten tre kors, vilket anses tyda på engelskt inflytande)		Ahlberg, s 231 Edenheim, s 2
1300 (ca)	Nybyggnad	Kyrkan uppfördes på östra sidan av Svartåns dalgång, då omgiven av Skultuna by som även var tingsplats. Kyrkobyggnaden uppfördes i sten och omfattade långhus, fast kortare och lägre än dagens, sakristia och vapenhus. Ytterväggarna var putsade och taken spåntäckta. I korgaveln fanns ett trekopplat fönster. På kyrkogården nordost om långhuset stod en spånklädd klockstapel.		Erixon, s 73 Datering av Ann-Catherine Bonnier, RAÄ
1400-talet	Valvslagning	Tegelvalv slogs över kyrkorummet och dekorationsmålades. Över sakristian slogs ett kryssvalv		Edenheim, s 2, 7
1620-talet	Vård/underhåll, stomme	Kyrkans valv rämnade alltmer och blev därför sammanbundna med dragjärn. Kyrkans första kända bänkindelningslängd nedtecknades 1623. Klockstapeln fick ny spåntäckning		Erixon, s 79-80, 94, 157
1649	Vård/underhåll - målningsarbete	Valven vitkalkades så att de medeltida målningarna gick förlorade		Edenheim, s 3
1670-talet	Rivning	På grund av sättningar i väggarna måste valven över kyrkorummet rivas.		Erixon, s 79-80
1676	Ändring – ombyggnad, valvslagning	De rivna tegelvalven ersattes med ett putsat trätunnvalv, ett arbete som delvis bekostades av brukspatron Isac Cronström. Nya fönster med blyinfattat glas insattes. En del av dåvarande bänkinredning ombyggdes.	Byggmästare Lars Olufsson, Stockholm	Erixon, s 80, 94
1739	Vård/underhåll, stomme	Till följd av svåra sprickbildningar, vilka hade funnits i åtminstone 40 år, blev murarna förstärkta med järn.		Erixon, s 80
1742-44		Kyrkbalken runt kyrkogården reparerades. Spåntäckningen tjärades och muren rappades om. Klockstapelns stengrund reparerades.		Erixon, s
1747	Ändring - ombyggnad, exteriör och interiör	Kyrkans väggar omputsades både in- och utvändigt. Golvet i koret belades med plansten, ett arbete som bekostades av brukspatron Peter Mattiessen.	Murmästare Anders Johansson, Harakers sn	Erixon, s 80
1754	Fast inredning - bänkinredning	Ny, sluten bänkinredning byggdes till en kostnad av 18 daler per bänk. Församlingen bistod med syllstockar, golvbräder och arbetskraft.	Snickare Mattias Folkiern	Erixon, s 94

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1770-1772	Nybyggnad - Torn Ändring – ombyggnad	Tornet byggdes, delvis på brukspatron Adlervalds bekostnad. Den 13 oktober 1771 upphissades stora klockan och 1772 var tornet helt färdigt, med spåntäckt huv och lanternin. Samtidigt med tornbygget förlängdes långhuset mot väster. Kyrkorummets trätunnvalv kompletterades och blev i sin helhet putsat. Vid ombyggnaden revs antagligen södra sidans medeltida vapenhus.	Arkitekt Carl Fredrik Adlercrantz (sannolikt)	Edenheim, s 3-4 Erixon, s 80-81
1772-73	Nybyggnad - korparti	Brukspatron Adlervald lät tillbygga kyrkan österut med ett gravkor åt sig och sin familj. Utbyggnaden gjordes rektangulär med rundade hörn och lågt kupoltak klätt med järnplåt. Kyrkans altare flyttades till det nya koret.	Arkitekt Carl Fredrik Adlercrantz	Erixon, s 81
1773	Fast inredning – predikstol	Alltjämt befintlig predikstol tillkom, gjord av snickare Mathias Fernlund efter ritningar av murmästare Anders Bergström. Predikstolens korg fick en svängd rokokoform.	Murmästare Anders Bergström	Erixon, s 92
1775		Kyrkbalkarna reparerades och dess spåntäckning avlägsnades.		Erixon, s 145 ff
1776	Fast inredning – läktare	Orgelläktaren uppfördes, med tät bröstning och framskjutande mittparti, samt uppburen av firsidiga, räfflade kolonner. Nya takpaneler spikades upp både i kyrkorum och orgelläktare.	Arkitekt D Steinbolt	Edenheim, s 11 Erixon, s 81, 99
1777	Fast inredning – bänkinredning	Ny bänkinredning färdigställdes. Kyrkogårdsmurens medeltida sticluckor revs. Mot öster och söder byggdes grindstolpar med enkelgrindar		Erixon, s 81
1779	Arkitekturbunden utsmyckning - måleri, interiör	Predikstolen fick grönmarmorerad målning, förgyllda lister och emblem. Målningen bekostades av brukspatron Adlervald ("Af Bergsrådet Wälb Hr Carl Adlervald är denna målning påkostad Ao 1779")	Målare Gustaf Hammarstrand Västerås	Erixon, s 92
1813	Arkitekturbunden utsmyckning	Soluret vid södra porten blev uppsatt.		Ahlberg, s 232
1814	Vård/underhåll	Vid inventariebesiktning detta år lät domprosten till protokollet föra att kyrkans yttre rappning var bristfällig och att en stor spricka skulle kunna orsaka "tornets skiljande från kyrkan". Sakristians skick var också alarmerande. Kyrkorummets golv befanns vara ojämnt "med flere svang" och borde lagas.		VS: Inventarium den 18/9 1814
1815	Ändring – ombyggnad, valvslagning	Sakristians kryssvalv av tegel revs och ersattes med ett trätak som putsades. Även kyrkan i övrigt genomgick reparationer föranledda av det föregående årets anmärkningar vid besiktning.	Murmästare Erik Åström, Sala	Erixon, s 81

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1828-29	Fast inredning – orgel, orgelfasad	Tolvstämmig orgel byggdes och alltjämt befintlig orgelfasad i sengustaviansk stil tillkom.	Orgelbyggare Per Zackarias Strand	Edenheim, s 10
1832		I södra kyrkogårdsingången sattes dubbelgrind istället för tidigare enkelgrind.		Erixon, s 145
1835		Kyrkogårdsmuren reparerades av dalkarlar, som församlingen anlitat.		Erixon, s 145 ff
1847	Fast inredning – altare	Yttertaket spåntäckning tjärströks och portarna ommålades. Ett nytt altarbord blev insatt, målat med pärlfärg, prytt med förgyllning och sirater.		VS: Protokoll från inventering den 29/5 1848
1858	Vård/underhåll	Vid visitation konstaterades att sakristian var fuktig och kall, beroende på att dess tegelgolv låg lägre än i övriga kyrkan och att eldning var omöjlig vid nordlig vind.		VS: Inventarium 21/7 1859
1864	Specifika inventarier-tornur	Ett tornur blev uppsatt till en kostnad av 1237:74.	Urmakare Carl Erik Eriksson	VS: Protokoll från inventering 1886
1865-66	Ändring – ombyggnad, interiör Fast inredning – altare	Yttertaket spåntäckning ströks med tjära och kimirök. Tornets fasadputs lagades. Tidigare fönster med små blyinfattade, gröna rutor ersattes med mer storspröjsade bågar av tackjärn från C W Olsson i Arboga. Det runda fönstret i korets östvägg förstörades till samma höjd som de andra fönstren. I sakristian upptogs en ny fönsteröppning. Muren mellan långhus och torn nedrevs. Kyrkorummets slutna bänkinredning byttes ut mot öppna bänkar och tidigare tegelgolv ersattes med upphöjt trägolv av furuplank. I koret lades nytt planstensgolv. Stentrapporna till tornets andra våning ersattes med de nuvarande spiraltrapporna i trä. Kyrkorummets inredningssnickerier målades i pärlgrått, medan valv och väggar vitkalkades. En ny altartavla blev uppsatt, samtidigt som den gamla flyttades upp till orgelläktaren. I sakristian uppsattes vit kakelugn.	Arkitekt P U Stenhammar Byggmästare C F Ipsenius, Västerås	Erixon, s 81 VS: Inventarium 13/8 1867 och den 9/9 1886 VLM: Fotografi taget före 1904
1874	Fast inredning – altare	Altarbordet fick en rikare utsmyckning, som tidigare suttit på Västerås domkyrkas gamla predikstol.		Edenheim, s 9 VS: Inventarium den 9/9 1886

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1879	Teknisk installation	En ny kamin (Bolinders varmuugn) uppsattes längst fram i långhuset på södra sidan, mitt emot predikstolen.		VS: Inventarium den 9/9 1886
1890	Ändring/ombyggnad – tak	Kopparplåt lades på långhus och tornhuv, istället för tidigare spån som till stor del var uppruttnade. Det nya koppertaket tycks ha blivit illa lagt, började snart att läcka och måste därför repareras.		Erixon, s 82
1904	Ändring – ombyggnad, exteriör Ändring – ombyggnad, interiör Vård/underhåll-målningsarbete Fast inredning – orgel Teknisk installation - värme	Kyrkans <u>exteriör</u> fick sin nuvarande gestaltning med spritputsade väggfält, samt slätputsade lisener och fönsteromfattningar. Ny sockelputs anbringades på torn, långhus och sakristia. Sockeln kläddes med granit och fick imitationsputsning i cementbruk. Skulpterade stenportaler i nybarockstil sattes upp runt södra och västra ingångarna. Väggfälten avfärgades gula, medan lisener, taklist och fönsteromfattningar avfärgades vita. Kyrkorummets väggar fick kvadermålning och närmast takgesimsen en bård av festoner och medaljonger. Tunnvalvet delades i fält genom målade ramverk. I det östra korfönstret insattes en glasmålning. Predikstolen flyttades från triumfbågen närmast koret till norrväggens mitt, väster om dörren till sakristian, samt brunmålades, ”cederimitation”. Bänkinredning och predikstol ådringsmålades, altare och altarring i ljusgrönt och guld. Strands orgelverk från 1829 ersattes med ett nytt, byggt av Setterquist & Son. Kyrkorummets kamin och sakristians kakelugn avlägsnades och ersattes med en kokseldad kalorifer, vars varmkammare placerades öster om sakristian. Därför <u>revs</u> sakristians tidigare östvägg och ersattes med alltjämt befintlig, tunnare tegelvägg. Väggen mellan kyrkorum och sakristia genombröts och försågs med galler och ventiler.	Arkitekt Fritz Eckert Konstnär – dekormålare Edvard Bergh Orgelbyggeri Setterquist & Son	Erixon, s 83-84
1943	Vård/underhåll	Sättningar och sprickbildningar föranledde en grundundersökning, i vilken orsaken angavs vara att långhus och torn tillkommit vid olika tidpunkter och att markpåkänningarna skilde sig mellan de båda byggnadsdelarna. Omfattande sättningsprickor förekom både in- och utvändigt.		ATA: Grundundersökning 1943-07-22
1949	Teknisk installation	Tornets storklocka fick elektrisk ringapparat	Bergholtz klockgjuteri	VKS: Brev 1974-07-01

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1951	Ändring – ombyggnad	Kyrkan genomgick både inre och yttre upprustning/omgestaltning. Exteriört dämpades kontrasterna genom att hela fasaderna, även fönsteromfattningar, avfärgades enhetligt ockragula. Korets fönsteröppning mot öster krymptes. Korets järnplåttak ersattes med kopparplåt. Kyrkorummet förminskades genom att en vägg åter uppfördes mellan långhus och tornets bottenvåning, där ett vapenhus inreddes. Kyrkans trägolv ersattes med lackat tegelgolv, lagt i bruk ovanpå betongbärlag. Valvens och väggarnas dekorationsmålning från 1904 överkalkades. Predikstolen flyttades till sin äldre plats invid triumfbågen och återfick sin dörr med överstycke och krucifixgrupp. Ursprunglig, grön marmorering återskapades på predikstol, läktare och orgelfasad. 1865 års öppna bänkinredning ersattes med en sluten, som stänkmålades i blågrön ton. Orgelverket byggdes om av Åkerman & Lund. Kyrkan fick elektrisk uppvärmning. Den tidigare varmkammaren öster om sakristian omvandlades därmed till förrådsutrymme	Arkitekt Sven A Söderholm Orgelbyggeri Åkerman & Lund	VKS: Program-handling Sven A Söderholm, Program till utvärdig renovering, K-konsult 1987-12-02 Edenheim, s 6-7
1969		Vid häftig storm hösten 1969 lyftes hela långhustakets plåttäckning. Skador uppkom både på tak och fasad.		VKS: Finans- och allmänna utskottets protokoll 1970-05-21, § 97
1970	Vård/underhåll-takomläggning	Långhusets yttertak blev i sin helhet omlagt med ny kopparplåt. Arbetena kunde till en del bekostas med försäkringsmedel.		VKS: Slutbesiktning 1970-11-27
1972	Ändring – ombyggnad	Upprustning av bårhuset; grunden isolerades, innerväggarna omputsades och avfärgades, nya elledningar blev dragna. Yttertaket blev omlagt.		VKS: Fakturor, slutredovisning
1981	Ändring – tilläggsisolering	Kyrkvinden isolerades. Tidigare sågspånsisolering sögs ut och istället lades mineralullskivor (plastbricka rockwool 8411)		VKS: Beställning, protokoll
1985	Vård/underhåll – exteriör	Ljudluckorna tjärströks		VKS: Faktura 1985-07-10
1986	Teknisk installation – el	Takkronorna fick nya ledningar och lamphållare, delvis nya matarledningar.		VKS: Anbud, faktura

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1987		<p>Inför planerad yttre renovering gjordes en mer ingående undersökning av byggnadens status, p g a uppkomna sprickbildningar. Därvid konstaterades att behoven var akuta, bland annat fanns risk för att kalksten från portalerna skulle falla ned. Sättningssprickor förekom över södra väggens portal, i tornet och över fönsteröppning i norr. På grund av bristande underhåll hade dessutom svår frostsprängning uppkommit.</p> <p>En jämförelse med undersökningen 1943 visade att den yttre sprickbilden var ungefär densamma 1987, möjligen något mindre. Invändigt var de uppkomna skadorna definitivt mindre 1987 än 1943.</p>		VKS: Program till utvärdig renovering, K-konsult 1987-12-02
1988	Vård/underhåll – exteriör	<p>Stor fasadrenovering och reparation av yttertaket genomfördes månaderna maj-augusti. Dräneringen förbättrades genom att marken runt yttermurarna grävdes upp och ny singelbädd lades. Fasaderna lagades med kalkbruk och avfärgades med Gotlandskalk i samma svagt ockragula nyans som tidigare. Tornluckorna tjärades. Gjutjärnsfönster rostskyddsmålades med blymönja och målades med oljefärg i samma nyans som tidigare. Sakristians träbågar omkittades och ommålades med oljefärg. Ingångsportarna av ek ströks med oljefernissa (sedan blå anlöpningar blekts med vätesuperoxid). Urtavlornas visare och siffror förgylldes på nytt.</p> <p>Ny kopparplåt lades på korets yttertak och nya ståndrännor sattes upp.</p> <p>Planerad lagning av stenportalerna i söder och väster blev av ekonomiska skäl skjuten på framtiden.</p>	Hantverkare - Målarmästare Herbert Sandner, Hantverkar'n måleri i Västerås	VKS: Entreprenadkontrakt och protokoll från slutbesiktning 1988-08-11 VLM: Notering i akten
1989	Vård/underhåll – exteriör	Tornet blev omlagt med ny kopparplåt sedan den tidigare täckningen lossnat vid storm.		VKS: Beställning , faktura
1993		Nytt vindfång av glas byggdes i vapenhuset, innanför västporten		VLM: Akt dnr 92: 248-316
1996	Vård/underhåll – exteriör	Ny klockmotor installeras till lilla tornklockan. Kyrkans putsade grindstolpar renoverades. Kyrkans stenportaler lagades/kompletterades av stenkonservator.		VLM: Protokoll, dnr 96: 213-316 VKS: Fakturor

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1997	Vård/underhåll – målningsarbete	Bänkinredningen lagades, retuscherades och fernissades. I huvudsak bibehölls 1951 års målning.		VKS: Åtgärds- beskrivning, faktura
1998	Teknisk installation - värme	Kyrkans inomhusklimat börjar regleras genom införande av intermitterent uppvärmning.		VKS: Uppgift från förvaltaren
2004	Teknisk installation - värme	Kyrkan anslöts till det lokala fjärrvärmenätet, genom, vilket krävde genombrott i östra kyrkogårdsmuren. Nya avlopps- och värmeledningar drogs via sakristians östra ingång. I kyrkan installerades vattenburna fläktelement.		VLM: Rapport 2005: A4, dnr 040152
2005	Vård/underhåll	Vårdplan för kyrkan upprättades		VKS